

Самарқанд вилояти пастдарғом тумани қишлоқ хўжалик ер турларида мониторинг ишларини олиб бориш

Бобобеков И., -қ-х.ф.н., Самаров Б. - 201 ГК магистранти (СамДАҚИ)

Маълумки, қишлоқ хўжалик ерлардан фойдаланиш даражасини ўрганишда ерлар ҳисобини тўғри олиб бориш яъни уларни тўғри ва аниқ юритиш муҳим аҳамиятга эга. Шу сабабдан биз тумандаги қишлоқ хўжалик ер майдонларида мониторинг ишларини олиб боришни ўз олдимизга мақсад қилиб олдик.

Туман қишлоқ хўжалик ерларида мониторинг ишларини ўтказиш тумандаги мавжуд ММТП (Муқобил машина трактор парклари) ҳудудларининг 1:10000 масштабдаги план-хариталар асосида амалга оширилди ҳамда қуйидаги босқичларда бажарилди: тайёргарлик ва ташкилий ишлар; дала ишлари; майдонларни аниқлаш ва қайдномаларни тузиш; расмийлаштириш ва ҳужжатларни кўпайтириш; йўқлама қилиш ишларини кўриб чиқиш.

Туман қишлоқ хўжалик ерларида ўтказилган мониторинг ишларининг тайёргарлик ва ташкилий ишлар даврида ҳар бир массив бўйича ердан фойдаланиш плани, массивнинг ер баланси ва бошқа зарурий ҳужжатлар танлаб олинди. Мониторинг ўтказишнинг дала ишлари даврида мавжуд ер майдонларни тўғрилиги аниқланди ва барча ўзгаришлар планга туширилди. Йўқлама қилиш қайдномаси ҳар бир хўжалик бўйича ер майдонни ҳисоблаш орқали тайёрланди. Ер майдонларини ўрганиш жараёнида ҳисоблаб чиқиладиган майдон ўзгармаган бўлса, унинг қайдномасидан фойдаланиб йўқлама қилиш шакллари тўлғазилди. Агар хўжалик майдонининг бир қисми ёки айрим бўлагида маълум бир ўзгаришлар содир бўлган бўлса, бу ўзгаришлар йўқлама қилиш шаклларини тўлғозишда кўрсатиб ўтилди.

Пастдарғом тумани ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими ҳамда Ўздаверлойиҳа институти Самарқанд филиали маълумотларга кўра, 2018 йил 1

январь ҳолати бўйича Пастдарғом туманнинг умумий ер майдони 87102 гектарни ташкил этади (Жадвал).

Жадвал

**Пастдарғом туманидаги ер майдонларининг экспликацияси
(2018 йил 1 январ ҳолатида)**

т/р	Кўрсаткичлар	Майдони, га
1	Жами ер майдони	87102
2	Экин ерлари	
	Жами	45373
	Шу жумладан Суғориладиган	41825
	Лалми	3548
3	Кўп йиллик дарахтзорлар	
	Жами	5392
	Боғлар	3063
	Узумзорлар	1237
	Тутзорлар	1077
	Мевали кўчатзорлар ва бошқа дарахтзорлар	15
4	Бўз ерлар	109
5	Яйловлар	7306
6	Қишлоқ хўжалиги ер турларининг жами	58178
7	Томорқа ерлари	
	Хўжаликлар сони	53916
	Ер майдони	8335
8	Мелиоратив ерлар	95
9	Ўрмонлар	532
10	Бошқа ерлар	19955

Шундан қишлоқ хўжалик ер турларининг майдони 58178 гектар ҳисобланади. Тумандаги қишлоқ хўжалик экинлари етиштириладиган экин ерлари майдони 45373 гектар бўлиб, шундан суғориладиган ерлар 41825 гектарни, лалмикор ерлар эса 3548 гектарни ташкил этади. Шунингдек туманда 5392 гектар кўп йиллик дарахтзорлар мавжуд. Ушбу майдоннинг 3063 гектари боғлар, 1237 гектари узумзорлар, 1077 гектари тутзорлар ва 15 гектари мевали кўчатзорлар ва бошқа дарахтзорлар ҳисобланади. Туман ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими ва Ўздаверлойиҳа институти Самарқанд филиали

маълумотлари асосида тумандаги бўз ерлар майдони эса 109 гектарни, яйловлар эса 7306 гектар эканлиги аниқланди. Булардан ташқари туманда 53916 дона хўжалик мавжуд бўлиб, улар ихтиёрида 8335 гектар ер майдони мавжуд. Туманда 95 гектар ер майдони мелиоратив ҳолати ёмон ер ҳисобланади. Шунингдек 532 гектар ўрмонлар ҳам бор. 19955 гектар ер майдони тумандаги бошқа мақсадлар учун фойдаланиладиган ер майдонлари мавжуд.

Олиб борилган мониторинг ишларидан шу нарсалар маълум бўлдики, туманда ҳозирги кунда ердан фойдаланиш ҳолати қониқарли ҳолатда. Маълумотларга кўра тумандаги жами ер майдонинг асосий қисми яъни 80057 гектари 43 та массив ёки муқобил машина-трактор парки (ММТП) ҳудудида жойлашган фермер хўжаликлари ихтиёрига бириктирилган. Тумандаги қишлоқ хўжалик ер турларининг майдони 2018 йил 1 январ ҳолати бўйича 58178 гектар бўлган бўлса, шундан 56439 гектари ушбу хўжаликлар ҳисобига тўғри келади. Шунингдек туманда илмий-текшириш муассасалари, ёрдамчи хўжаликлар ҳамда бошқа қишлоқ хўжалик корхоналарига тегишли бўлган ер майдонлари ҳам мавжуд.

Туман ерларида олиб борилган мониторинг ишларидан шундай хулосага келиш мумкинки, ер майдонларида ҳисоб-китоб ишларини тўғри юритиш, мавжуд ер фондидан тўғри ва оқилона фойдаланиш учун асос бўлади.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Ўздаверлойиҳа институти Самарқанд филиали маълумотлари.
2. Самарқанд вилояти Пастдарғом тумани ер ресурслари ва давлат кадастри бўлими маълумотлари.